

Добровољачка улица и Сребреница нису ни временски ни чињенички повезани. Међутим, хапшење Ејупа Ганића у Лондону изнело је на видело нешто што их повезује и што је, за расправу о резолуцији коју председник Тадић предлаже, врло битно. Српска јавност је позната по ноторно кратком памћењу. Ако неке ствари понекад и повезује, ту се најчешће ради о бесмисленим теоријама завере које немају никакве везе са озбиљном анализом.

Предвиђајући непогрешиво негативну реакцију јавности на његов предлог, пре два месеца, када је лансирао своју сребреничку иницијативу, лауреат Штајгерове награде грађанима је понудио и следећи разлог зашто би требало да је подрже: тврдио је да ће усвајање његовог предлога покренути талас сличних покајничких резолуција у суседним државама, надахнутим поучним примером Србије. Реакција бошњачке јавности у БиХ на Ганићево хапшење зато је лабораторијски опит исправности председникове прогнозе будућег понашања суседа и њихове спремности, поучених српским примером, да се суоче са сопственом прошлошћу.

Направићемо једну дигресију да би заборавне грађане Србије подсетили на суштину контраверзе која се усковитлала око случаја Ганић. Војници ЈНА, под командом генерала Кукањца, 3 маја 1992. године били су под опсадом у својим касарнама у Сарајеву. У одсуству Алије Изетбеговића, на челу Председништва БиХ налазио се Ејуп Ганић. После многих претњи и дугих преговора, уз посредовање УНПРОФОР-а, снаге ЈНА и Председништво постигли су споразум. Председништво је гарантовало ЈНА да се из касарни може безбедно повући. Током уговореног повлачења, пут колоне био је пресечен у Добровољачкој улици, где су снаге под контролом Председништва, које је мало пре тога издало гаранцију *laissez-passer*, на њу отвориле ватру. У том нападу, било је убијено 42 војника ЈНА, око 70 било је рањено, а 215 заробљено. Аудио снимак, који је направила војна обавештајна служба, међу осталим доказима, показује да је особа која је командовала тим нападом на ненаоружану колону у повлачењу, дакле на неборбена лица, био – Ејуп Ганић.

Наравно, материјални докази Ганићеве личне улоге у извршењу злочина у Добровољачкој улици веома су важни. Међутим, они не исцрпљују све правне могућности за његово успешно кривично гоњење. Не заборавимо чињеницу да је у моменту извршења злочина Ганић био не само члан председништва (колективног команданта оружаних снага) БиХ, већ је њиме наместо одсутног Алије Изетбеговића – председавао. Ако је кривични поступак против Биљане Плавшић био валидан, онда се у

Још једна погрешна процена

Пише: Стефан Каргановић
понедељак, 15 март 2010 16:27

случају Ганић стичу сви елементи за кривични поступак против њега по истом начелу – командне одговорности.

Још једна нужна дигресија. Свако из Федерације БиХ, ко је обдарен способношћу разборитог размишљања, приметитиће између неправног убијања ненаоружаних припадника колоне ЈНА, и неких догађаја у јулу 1995. године у близини Сребренице, једну упадљиву сличност. У правном смислу, статус те две групе побијених војника је исти и то је кључ за препознавање паралеле: у оба случаја, жртве су биле ненаоружане. Оне се нису могле бранити од нападача нити учествовати у борбеним дејствима. Правдање напада на ненаоружану колону ЈНА 1992. и убијање њених припадника, фатално подрива тезу да је масовно убијање ненаоружаних припадника бошњачких формација у јулу 1995. представљало „геноцид“ или злочин планетарних димензија. [1] Свако рационално упоређивање ова два случаја води закључку да се у оба има применити исто мерило: или су убијања ненаоружаних и борбено неспособних лица и 1992. и 1995. године у подједнакој мери злочин, или покушај правдања злочина у једном случају има ефекат оправдања злочина и у оном другом.

Реакција бошњачке јавности на Ганићево хапшење била је ураганска и потпуно ирационална. Она не потврђује оптимистичку прогнозу председника Тадића да ће покајнички корак Србије снажно и подстцајно деловати на суседе. Без обзира на то шта би Србија могла учинити, њима не пада на памет да се замисле над могућношћу сагледавања сопствене ратне одговорности. Ево примера.

По „критичком“ мишљењу Сената Универзитета у Сарајеву потерница расписана за Ганићем „има за циљ изједначити браниоце и агресора, антифашисте и фашисте, жртве геноцида и злочинце, и тако минимизирати и негирати агресију и геноцид.“ [2] Ова реакција, нека читаоци запазе, потиче из највишег органа једне академске установе, чији би основни задатак требало да буде неговање тековина објективности и разложног расуђивања. Ако се на универзитетима резонује тако, шта је остало за бошњачку улицу?

Демонстрације организоване испред амбасаде Србије у Сарајеву одговориле су на то питање.

„Дошли смо да кажемо пред амбасадом да Србија наставља агресију на прљав начин. Хапшењем Ганића покушава се релативизовати одбрана БиХ,“ изјавио је пред амбасадом председник Удружења Патриотска лига, Авдо Хебиб.

Демонстранти су, како јавља Блиц, носили транспаренте на којима је писало „Србија је фашистичка и геноцидна“ и скандирали су „Вратите нам Илију Јуришића и Ејупа Ганића,“ „Агресори“... [3] У сличном, подједнако покајничком, расположењу, једна особа „позвала је на паљење зграде амбасаде Србије због хапшења Ганића.“ [4]

Ове реакције уклапају се врло тешко у предвиђања председника Тадића да ће усвајање резолуције о Сребреници, коју он предлаже, суседе Србије подстаћи на самокритичко морално размишљање. У светлу тих пркосних и ратоборних ставова на бошњачкој страни, тешко је разумети (и немогуће је оправдати) малодушни коментар Бруна Векарића, портпарола специјалног тужиоца за ратне злочине, Владимира Вукчевића, у вези са Ганићевим хапшењем: "Не радује нас што на овај начин разбуктавамо и тако урушене односе са БиХ, али ратни злочини се морају решити." Да ли та изјава Великој Британији шаље поруку да је Србија стварно заинтересована да јој се Ганић изручи? Имплицитно, она шаље потпуно супротну поруку. Само неколико дана после тог пробног балона, Векарићев шеф, председник Тадић, развио је Векарићеву мисао експлицитно, до њеног логичког краја: «Србија неће имати ништа против да Ејуп Ганић буде изручен правосудним органима Босне и Херцеговине.» [5] Чему онда служи театар потернице и захтев за Ганићево изручење упућен властима Велике Британије осим као демонстрација неозбиљности српске државе? Упоредите сада Векарићево нескривено одсуство одушевљења за кривично гоњење Ганића, што је задатак који несумњиво спада у опис његовог посла, са његовим врло одлучним ставом по једном другом питању, које тамо свакако да не спада:

"Нема смисла да се доноси та декларација ако у њој не пише да је то био геноцид. Треба поштовати одлуку Међународног суда правде и њихову дефиницију нашег нечињења у односу на Сребреницу", казао је Векарић за Радио-телевизију Б92. Он је навео да би за текст декларације о Сребреници "преписао резолуцију Европског парламента о томе, јер је јасна, праведна и поштује жртве". [6]

Очигледно је не само да председник Тадић у свом државном апарату нема службенике којима су њихове дужности јасне, већ и да у Федерацији БиХ, он уопште нема партнере за заједничко суочавање са прошлошћу. Као што развој афере Ганић недвосмислено показује, покајничка резолуција о Сребреници, супротно Тадићевим уверавањима упућеним српској јавности, не наилази ни на какав одзив на другој страни. За бошњачке партнере, не постоји дилема. Насилна смрт, коју су 3 маја, 1992. године у Добровољачкој улици они нанели четрдесет двојици голобрадих младића, регрута ЈНА, за побијене било је заслужена казна. Управо као што је генерал Мајкл Роуз, тадашњи командант УНПРОФОР-а и учесник у преговорима који су резултирали гаранцијом безбедног

Још једна погрешна процена

Пише: Стефан Каргановић
понедељак, 15 март 2010 16:27

проласка колони ЈНА, касније у својим мемоарима написао (а то је нешто што се мора цитирати на енглеском, да би читаоци укус његових речи осетили у оригиналу): «The sheer venality and lack of humanity of the Bosnian Muslims took my breath away.» [7] («Од овејаног покварењаштва и одсуства људскости међу босанским муслиманима, мени је застао дах.»)

Дамир Арнаут, правни саветник у Лондону ухапшеног Ејупа Ганића, изјавио је на вестима ВВС [8] не само да оптужени Ганић нема никакве одговорности у овој ствари, него да у нападу на колону уопште нема елемената кривичног дела. По принципу моралног апартхајда, у овом масакру жртве – под предпоставком да их њихов национални предзнак квалификује да то буду – могу само да буду жртве другог реда, па самим тим њихово убијање чак не може бити ни злочин. Ни сасвим скромних, да не говоримо о планетарним димензијама.

Колега председника Тадића на положају председника колективног председништва БиХ, Харис Силајџић, одбија да разговара о меритуму оптужби против Ганића. За њега, то је само пример како Србија наставља да «провоцира покушајима да умањи своју улогу у рату, рехабилитацијом злочинаца, демонизацијом жртава и ревидирањем новије историје,» како се Силајџић пре неки дан изразио пред новинарима у Лондону. [9]

Председник Тадић и његови званичници могли би из све чешћег дружења са турским колегама да науче понешто од користи за Србију. Једна од тих ствари је како се бескомпромисно брани репутација своје земље, па чак и када чињенице (за разлику од нашег случаја) нису на њеној страни. Пре неколико дана, један одбор америчког Конгреса уском већином изгласао је закључак да је масовно убиство милион и по Јермена у Отоманској империји пре скоро сто година било геноцид. Буквално истог тренутка у Анкари, турска влада је званично реаговала и одбацила закључак својих америчких «пријатеља»: «Осуђујемо ову резолуцију која турски народ оптужује за злочин који он није извршио.» [10] За разлику од разграђене и деморалисане Србије, у Турској постоје црвене линије које се не прелазе. Никоме тамо не пада на памет да од свог народа очекује извињавање за државни злочин стравичних димензија који се, при том, сварно догодио. Нити турској држави, која је тај злочин организовала и спровела, пада на памет да за тај злочин од икога тражи опроштај.

Уосталом, када је реч о извињавању, став америчких «пријатеља» је идентичан, мада и они – као и Турци – имају безброј разлога да у односима са другим земљама, и са скоро истребљеним расним и етничким мањинама на сопственој територији, уведу ту племениту праксу. Конгресмен Џејсон Шафец (републиканац из државе Јута)

Још једна погрешна процена

Пише: Стефан Каргановић
понедељак, 15 март 2010 16:27

категоричан је на ову тему: «Никад, никад, и још једанпут – никад, нећемо се извињавати у име Америке.» [11] Бивша гувернерка Аљаске и кандидат за подпредседника САД на задњим изборима, Сара Пејлин, стоји на сличном становишту: «Ми не треба никада да се извињавамо за нашу земљу.» [12] А донедавни председник

Сједињених Држава, Џорџ Буш, није ни трепнуо када је изјавио: «Ја се никада нећу извињавати за Сједињене Државе. Никада – и не тичу ме се чињенице.»

[13]

Када би председник Тадић макар Џорџа Буша усвојио као свој *role model*, чак би и то за Србију било један огроман добитак.

Са којим правом, и са каквим образом, председник Тадић и његови сарадници од српског народа очекују нешто што нико други – без обзира што у својој историји имају безброј мрља за шта им не би било довољно ни следећих хиљаду година да се прописно извину – не помишља да учини? И то за Сребреницу, злочин неутврђене позадине и нејасних карактеристика, са којим грађани Србије и њихова држава – за разлику од прецизно утврђене историјске одговорности Турске или САД за широк спектар злочина према другим народима – немају апсолутно никакве везе?

[1] Третман Сребренице као „планетарног злочина“ уобичајен је у реторици бошњачке стране, ма колико апсурдно то звучало: <http://www.bhdani.com/arhiva/256/t25615.shtml> ,

<http://www.network54.com/Forum/72858/thread/1121720066/last-1121720066/spisak-zrtava+genocida+u+srebrenici+nosen+rukama+kanadskih+bosnjaka+ulicama+ottaw>

, <http://www.bosnjaci.net/prilog.php?pid=34764>

, <http://www.dnevniavaz.ba/profil/sulejmank/zlocin-srpski-sramota-svjetska-bruka-bosnjacka-6255>

[2] Дневни аваз, 3 март, 2010.

Још једна погрешна процена

Пише: Стефан Каргановић
понедељак, 15 март 2010 16:27

[3] Блиц, 6. март, 2010.

[4] Б 92, 5. март, 2010.

[5] 15. март, 2010: www.BalkanInsight.com

[6] Бета, 10 март, 2010.

[7] General Sir Michael Rose: *Fighting for Peace*. London: Harvill Press, 1998. 285 страна.

[8] BBC World News, 11 март, 2010.

[9] Блиц, 12 март, 2010.

[10] <http://euobserver.com/24/29616> , 5 март, 2010.

[11] http://www.wikio.com/politics/government/the_house/jason_chaffetz

[12] [www .lewrockwell.com/orig8/boyack2.1.1.html](http://www.lewrockwell.com/orig8/boyack2.1.1.html)

[13] За подужи списак разлога, зашто би Америка требало да се извињава, упућујемо читаоце на текст Конора Бојака на горњој интернет адреси.